

I 1800 tallet var det meget almindeligt, at man havde tjenestefolk. Man kaldte dem tyende.

Hyrdedreng på Slotsbanken

På landet havde bønderne brug for hjælp både på marken, i stalden og inde i huset. Om sommeren skulle der være én til at passe på dyrene, mens de græssede. Så var der brug for en hyrdepige – eller dreng.

Børn kunne komme ud at tjene allerede som 7-årige. Så arbejdede de om sommeren og gik i skole om vinteren. Måske kom de fra en familie med mange børn, så det var nødvendigt, at sende børnene af sted i tjeneste hos andre bønder. I Ribe var der drenge, der passede på køer eller får på engene. Ja, selv på Slotsbanken var der får, og hyrdedrenge.

I byens borgerhjem

I byen var der masser af arbejde for tjenestefolk. I borgerhjem var der brug for hjælp af piger i køkkenet, i vaskekælderen, i stuerne og til børnepasning. Måske ansatte man endda en pige til at amme sit barn, så fru i huset slap for det.

Høkeren solgte mange forskellige varer fra sin butik, og her var der brug for karle til at hjælpe til både i forretningen og i bagbutikken. Der blev brugt

hestevogne, som skulle køres af kuske, og hestene skulle passes. Varer skulle hentes og bringes, og der skulle vejes, måles og måske også brygges øl. Der var travlhed fra morgen til aften.

Først på arbejde - så i skole!

Mange børn arbejdede som arbejds piger og drenge fra tidlig morgen og gik i den alm. borgerskole bagefter. Så var de så trætte, at de kunne sidde og sove i timerne. Måske skulle de så hjem og hjælpe til med noget i hjemmet efter skoletid.

En arbejdsdreng var der altid brug for hos alle de håndværkere, der var i byen.

En dreng kunne få arbejde hos f.eks. en brolægger, bødker, skrædder, skomager, tømrer, smed, glarmester, maler, murer, blikkenslager, kobbersmed eller snedker.

Voksen efter konfirmationen?

Når man var konfirmeret, var man næsten voksen! Så skulle man klare sig selv, hvis man var færdig med at gå i skole. Dengang varede det 7 år. I byen gik rigtig mange børn i skole i flere år.

I de hjem hvor forældrene havde en uddannelse, var det almindeligt, at børnene også tog en boglig uddannelse. Så gik de på latinskolen, og blev studenter, der kunne studere videre på universitetet. Det var mest drenge, der gik på latinskolen. Først omkring år 1900 blev det almindeligt at pigerne også kunne læse videre. Hvis man ikke skulle gå i skole efter konfirmationen, skulle der arbejdes.

Skiftedag

I april og i november var det skiftedag for tjenestefolk og man kunne skifte fra én arbejdsplads til en anden. De fleste blev i deres tjeneste i mange år, hvis de havde det godt der. Man fik kost og logi og en lille løn, og skulle arbejde hver dag - måske undtagen hver anden søndag. Ferie var der egentlig ikke noget der hed.

Dagen begyndte ofte før kl. 6 og sluttede først om aftenen, hvis man var i tjeneste i et borgerhus. Der skulle jo laves mad til alle måltider, vaskes op og gøres klar til næste dag.

Hvis man skiftede til en ny arbejdsplads, skulle der skrives i skudsmålsbogen, om man var dygtig og flink eller om man var doven og sur. Det var bare om at opføre sig ordentligt, der hvor man arbejdede, for ellers kunne der skrives noget i skudsmålsbogen, så man ikke kunne få et nyt sted at tjene.

Hent en pige på markedet

På pigemarkedet i Ribe kunne bønder og borgere finde ny arbejdskraft i april og i november. Så stod de piger, der søgte et arbejde og ventede på, at de skulle blive udvalgt, og kørt med derhen, hvor de skulle tjene. Der kom f.eks. piger fra Fanø, som søgte arbejde på fastlandet.

Tyendeloven

Desværre var der mange tjenestefolk der blev udnyttet på arbejdspladsen, men mange steder havde man det også rigtig godt. Man blev behandlet godt og blev en del af familien.

I 1854 kom der en lov, der sagde, at tjenestefolk skulle have det bedre på deres arbejdspladser. Loven blev kaldt tyendeloven og den betød at forholdene blev bedre for tjenestefolk i Danmark.